

Handläggare
Anna Nerelius
Telefon: 08-508 25 289

Till
Socialnämnden
2018-11-13

Motverka äldres hemlöshet

Svar på skrivelse från Liberalerna (L)

Förvaltningens förslag till beslut

Socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på skrivelse från liberalerna.

Gillis Hammar
förvaltningschef

Veronica Wolgast
avdelningschef

Sammanfattning

Isabel Smedberg Palmqvist (L) beskriver i en skrivelse till socialnämnden att det behövs fler stadigvarande men anpassade bostadslösningar för målgruppen äldre hemlösa som är en grupp som lever i stor utsatthet. I skrivelsen föreslås också att förvaltningen ska verka för att inrätta härbärge för personer utan missbruksproblematik och att förvaltningen redogör för hur fler äldre hemlösa ska få ta del av bostad först samt hur äldre utan missbruksproblematik eller psykisk ohälsa kan få hjälp att komma ur sin situation.

Förvaltningen anser att arbetet med att minska hemlösheten bland äldre är en viktig och prioriterad fråga. Därför är det viktigt att ärenden som berör målgruppen handläggs gemensamt i samråd mellan individ- och familjeomsorgen och äldreomsorgen. En satsning görs nu inom socialförvaltningens boende- och behandlingsenhet på att stärka kapaciteten att tillgodose behovet av boendeplatser för äldre personer som lever i hemlöshet. Detta genom att boende- och behandlingsenheten successivt ställer om stödboendet Monumentet till ett seniorboende för personer över 55 år, tillhandahåller subventionerade, drogfria akut- och utredningsplatser på stöd- och omvårdnadsboende för äldre hemlösa över 65 år. Funktionen äldrelots har tillskapats med uppdraget att aktivt söka upp och i samverkan med beställande enhet lotsa de äldre mot varaktiga boenden.

Bakgrund

En skrivelse om att motverka äldres hemlöshet har inkommit till Socialnämnden för yttrande från Isabel Smedberg Palmqvist (L).

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom socialförvaltningens avdelning för stadsövergripande sociala frågor i samverkan med socialtjänstavdelningen. Ärendet har behandlats i förvaltningsgrupp den 7 november 2018. Rådet för funktionshinderfrågor har haft möjlighet att behandla ärendet den 8 november 2018.

Ärendet

I skrivelsen tas det upp att gruppen äldre personer som befinner sig i hemlöshet ökar i Stockholms stad och att det är en grupp som lever i stor utsatthet.

Liberalerna lyfter att ansvarsfrågan är komplex för denna målgrupp då det är olika aktörer inblandade och att målgruppen är heterogen. Detta gör att ansvaret för äldre hemlösa ofta kan hamna mellan stolarna.

Författaren uttrycker ett behov av att satsa på stadigvarande och anpassade boendelösningar för målgruppen.

Liberalerna föreslår i skrivelsen

- Att nämnden uppdrar åt förvaltningen att verka för att inrätta nya former av stadigvarande boende för äldre personer i hemlöshet, missbruk eller psykisk ohälsa.
- Att nämnden uppdrar åt förvaltningen att verka för inrättandet av härbärge enligt tak över huvudet- garantin för personer utan missbruksproblematik och drogberoende.
- Att förvaltningen redogör för vilka åtgärder som vidtas för att fler äldre ska tilldelas lägenheter inom Bostad först.
- Att förvaltningen redogör för vilka möjligheter äldre personer i hemlöshet utan missbruksproblematik eller psykisk ohälsa har att få hjälp att komma ur sin situation.

Jämställdhetsanalys

I förvaltningens senaste kartläggning av hemlösa från september 2016 fanns det 204 personer som var 65 år eller äldre. Av dem var det 36 kvinnor och 168 män. Boendesituationen för dessa personer kan till exempel vara allt från akutboende, HVB- hem eller någon typ av stödboende. Vid planering och genomförande av satsningar för att minska och förebygga hemlöshet behöver de olika behoven och grundsituationen för kvinnor respektive män särskilt beaktas för alla åldrar.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Socialtjänstens uppdrag

Socialtjänsten har i sitt uppdrag inget generellt ansvar eller skyldighet att ordna boende till bostadslösa men däremot har socialtjänsten ansvar för personer som behöver stöd i sin vardag och kan därmed ge bistånd enligt socialtjänstlagen (SoL) till boende med olika individuellt utformade insatser.

Förvaltningen delar uppfattning med skrivelsens författare om att äldre hemlösa är en särskilt utsatt, sårbar och komplex målgrupp. Orsakerna till deras hemlöshet kan skilja sig mycket åt. Det kan vara allt från ett pågående missbruk till social isolering, bristande skyddsnät, brist på bostäder eller förekomst av till exempel demenssjukdom. Arbetet med att minska hemlösheten bland äldre är därför en viktig och prioriterad fråga inom både socialförvaltningen och äldreförvaltningen.

Gemensam handläggning

I rapporten från juni 2016 *"Äldre personer med eller utan missbruk som lever i hemlöshet eller som riskerar att bli hemlösa"* som godkändes i kommunfullmäktige i februari 2017 är en av de viktigaste slutsatserna att ärenden som berör målgruppen behöver handläggas gemensamt i samråd mellan individ- och familjeomsorg och äldreomsorgen för att uppnå bästa möjliga effekt och tillgodose behoven.

I rapporten lämnades flera åtgärdsförslag i syfte att stärka handläggningsstödet till målgruppen. Bland annat gavs förslag på hur äldreomsorgen och individ- och familjeomsorgen ska samverka och hur ansvarsfördelning gällande både handläggning och kostnader ska ske. När detta har följts upp gemensamt av socialförvaltningen och äldreförvaltningen under våren 2018 så visar det sig att av sammanlagt 10 svarande stadsdelsförvaltningar hade alla etablerat en samverkan mellan äldreomsorg och individ och familjeomsorg gällande målgruppen. De flesta stadsdelsförvaltningar uppgav också att samverkan fungerar bra och att det finns rutiner för den men att samverkan behöver utvecklas mer och att det finns behov av gemensam kompetensutveckling.

Det finns också ett gemensamt budgetuppdrag mellan socialförvaltningen och äldreförvaltningen för 2018 där uppdraget är att utreda hur samhandläggning kan öka inom socialtjänsten generellt för personer som fyllt 65 år. Det uppdraget kommer att bli klart under hösten 2018.

Förvaltningen anser att samverkan och gemensam handläggning är nyckeln till att ge den enskilde personen rätt hjälp och stöd.

Akut- och utredningsplatser

Utifrån viljeinriktningen i *Stockholms stads program för att motverka hemlöshet 2014-2019* pågår inom förvaltningen ett målmedvetet arbete med att boende på härbärgen ska minska, då det ska vara en tillfällig och akut åtgärd i avvaktan på en långsiktig planering mot ett mer stadigvarande boende. Det har också konstaterats att de akutboenden som finns inte alltid är lämpliga för målgruppen äldre hemlösa, framförallt de personer som inte är i ett aktivt missbruk.

Utifrån uppdrag i budget 2018 erbjuder nu boende och behandlingsenheten på försök drogfria och subventionerade akut- och utredningsplatser för kvinnor och män över 65 år på Ljungbackens omvårdnadsboende. För särskilt utsatta kvinnor 65 år och äldre erbjuds akut- och utredningsplats på Syrenens skyddade stödboende för kvinnor. Målet är att under utredningstiden planera för en mer varaktig boendelösning. Hur dessa platser utnyttjas och hur behovet ser ut kommer att utredas och följas upp. Hittills har tre personer ur den tilltänka målgruppen, en kvinna och två män, tagits emot för placering på akut- och utredningsplats. Kvinnan placerades på Syrenen och männen på Ljungbacken.

Stadigvarande boendeplatser

En av de viktigaste slutsatserna i utredningen från 2016 var att satsa på stadigvarande boendelösningar för äldre hemlösa och 2018 finns flera budgetuppdrag kring frågan. Som ett led i satsningen att tillgodose behovet av boendeplatser för äldre personer som lever i hemlöshet håller boende- och behandlingsenhet på att successivt ställa om stödboendet Monumentet med 18 platser till ett seniorboende för personer över 55 år. Hittills har nio personer hunnit flytta in och tre personer står på kö för att flytta in. På boendet erbjuds boendestöd som är individuellt anpassat. De äldre har i mån av behov möjlighet att ta emot både hemtjänst och hemsjukvård.

Micasa Fastigheter kommer att samarbeta med Stiftelsen Hotellhem i Stockholm (SHIS) och kommer att hyra ut 25 seniorlägenheter årligen till hemlösa personer som är 65 år eller äldre. SHIS kommer att ha förstahandskontraktet initialt och detta kan sedan övergå till personen som bor i lägenheten.

Omvårdnadsboendet Gamlebo vänder sig till äldre hemlösa med pågående missbruk, kroppsligt medfarna och med psykosociala funktionsnedsättningar. Det finns 29 platser på Gamlebo. I dagsläget finns det en ledig plats, men om man ser till hela 2018 så har beläggningen i genomsnitt varit cirka 94 procent och verksamheten har ingen kö. Det finns i dagsläget inga planer på att utöka den typen av platser. Hamnvikshemmet och Edshemmet är omvårdnadshem som erbjuder kortare eller längre tids boende med behandlingsinriktning. Ljungbacken är ett omvårdnadshem med nolltolerans och som tidigare nämnts erbjuder Ljungbacken även akut- och utredningsplatser för kvinnor och män 65 år och äldre utan missbruksproblematik som befinner sig i akut hemlöshet.

Målgruppen för "Bostad Först" är personer i långvarig hemlöshet med komplexa behov på grund av missbruk och psykisk sjukdom/ohälsa. Den egna viljan/önskan att få stöd i form av Bostad Först är också viktig. Insatsen bygger på stöd från en så kallad case manager (samordnare av vård- och stödinsatser). Målet med insatsen Bostad Först är att hitta en långsiktig lösning med kvarboende, normalisering och ökad livskvalitet över tid för personen. I april var det tre personer som var över 65 år som bodde i en Bostad Först-lägenhet.

Stöd till målgruppen

Äldre personer kan ha särskilda behov av råd och stöd relaterat till sin hemlöshet gällande tex bostadssökande, myndighetskontakter mm. Därför görs nu sedan 1 juni 2018 ett försök med en äldrelots-funktion organiserad under Uppsökarteamet. Äldrelotsens uppdrag är framförallt att söka upp och uppmärksamma målgruppen äldre personer över 65 år i hemlöshet och motivera och stötta dem till adekvat insats, exempelvis lämpligt boende och etablera kontakt med rätt handläggare på stadsdelsförvaltning eller enheten för hemlösa för vidare utredning och anpassat stöd.

Tanken är att uppdraget pågår fram till årsskiftet och efter det utvärderas. Hittills har uppsökarteamet etablerat kontakt med 14 personer över 65 år. Tre personer har länkats till de nya drogfria akutplatserna och motiveringsarbete och länkingsarbete pågår.

Ett gemensamt budgetuppdrag för socialförvaltningen och äldreförvaltningen är att under 2018 följa upp hur stadsdelsförvaltningarna arbetar med stöd till målgruppen. Detta uppdrag pågår just nu och kommer att bli klart under hösten.

Förvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen.

Bilagor

Skrivelse från Liberalerna om att motverka äldres hemlöshet